

Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
Полтавський інститут економіки і права

**ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРАВОВЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
ВИКЛИК ГЛОБАЛЬНОГО СВІТУ**

**МАТЕРІАЛИ
VII Міжнародної науково-практичної конференції**

17-18 травня 2023 р. || м. Полтава

Полтава – 2023

УДК 330.111.66(477):34

Редакційна колегія

Надія М'якушко – докторка філософії у галузі політичних наук, кандидатка політичних наук, доцентка, в. о. завідувачки кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти, директорка Полтавського інституту економіки і права (**голова**).

Роман Шаравара – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри правознавства та фінансів, перший заступник директора Полтавського інституту економіки і права.

Руслан Басенко – кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з науково-педагогічної роботи, міжнародної та грантової діяльності, завідувач кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права (**відповідальний редактор**).

Сергій Короед – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права.

Валерій Бебик – доктор політичних, кандидат психологічних наук, професор, професор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, лауреат Державної премії імені І. Франка в галузі інформаційної діяльності та Міжнародної премії імені М. Гоголя.

Олександр Лаврінченко – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Ольга Бацман – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти Полтавського інституту економіки і права.

Наталія Рябокін – кандидатка філологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін Полтавського інституту економіки і права.

Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу : Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 17-18 травня 2023 р. / Полт. ін-т економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» ; ред. колег. : Н. М'якушко (голова), Р. Шаравара, Р. Басенко та ін.; відп. ред. Р. Басенко. Полтава : ПЕП, 2023. 430 с.

У збірнику матеріалів представлено доповіді та повідомлення наукового зібрання вчених, організаторів освіти, науково-педагогічних працівників, фахівців-практиків, здобувачів різних ступенів освіти, які присвячені аналізу політико-правових, соціально-філософських, освітньо-педагогічних, фінансово-економічних та інших вимірів інноваційного розвитку України та світу. Окремо звернено увагу на протидію України російській військовій агресії та окреслено шляхи повоєнної відбудови країни.

Матеріали збірника будуть цікавими вченим, викладачам і здобувачам освіти, усім, хто залучений до науково-теоретичного аналізу сучасного світу.

УДК 330.111.66(477):34

**Рекомендувала до друку вчена рада
Полтавського інституту економіки і права
13 червня 2023 року, протокол № 6**

Автори несуть особисту відповідальність за повноту висвітлення досліджуваного питання, системність викладу матеріалів, достовірність наведених фактів та їхню автентичність, правильне цитування, академічну добросовісність.

Статті друкуються в авторській редакції.

© Полтавський інститут економіки і права, 2023

© Колектив авторів, 2023

ЗМІСТ

Передмова	13
Розділ 1	
Україна в умовах воєнного стану: теоретико-концептуальні та праксеологічні виміри	
Tadeusz Pokusa Internet jako globalny łańcuch dostaw i jego bezpieczeństwo	14
Władysław Wornalkiewicz Cyberbezpieczeństwo.....	16
Jakub Fikus, Damian Skórńóg Impact of stakeholder relationship management on resistance to supply chain disturbances in Ukraine	21
Marcin Oleksiuk, Paulina Szastaj Nuclear energy as an element of economic cooperation between Poland and Ukraine in terms of economic and social security	24
Filip Pokusa, Kacper Pokusa Zarządzanie obywatelskie jako obraz administracji postmodernistycznej.....	29
Сергій Гладкий Правосвідомість українського суспільства в системі актуальних смислових координат	33
Олександра Кармаза Визнання та виконання рішень суду України та Європейського Союзу: загальні положення	35
Сергій Короед Особливості цивільно-правового регулювання відносин у зв'язку із воєнним станом.....	38
Ірина Кресіна Українська конституційно-правова традиція: державотворчий потенціал в умовах глобальних викликів	41
Олександр Лук'яненко Цифрові інструменти збереження об'єктів культури України в часи війни	47
Руслан Басенко Історико-педагогічний підхід у дослідженні генези ідеї цілісної освіти особистості.....	50
Федір Медвідь, Аліна Красун, Артур Бурлака Геополітична доктрина Юрія Липи: питання теорії та історіографії	51
Олександр Пилипенко Енергетична безпека країн Європейського Союзу та України: нові виклики та загрози.....	54
Віра Явір Політика України з дезінтеграції РФ	59
Svitlana Kravchuk Effective factors of the integration of internally displaced persons to the local community	63

Валентина Стрілько

До питання про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні 65

Костянтин Базиліук

Аналіз зміни векторів громадської участі під час воєнного стану 68

Alina Bezugla

Post-war reconstruction of Ukraine 71

Олександр Білик

Інвестиції у сільське господарство в післявоєнний період: перспективи та виклики 74

Каріна Д'яченко

Військово-стратегічні аспекти міжнародної підтримки України 76

Розділ 2

**Політико-правові, соціально-економічні та культурно-освітні
виміри життя України в умовах воєнного стану
та перспективи відбудови**

Ганна Ємельяненко

Особливості взаємозв'язку філософії, психології та права в поглядах К.Ясперса. 78

Леся Лебедик

Шляхи розвитку професійної компетентності педагогів закладів позашкільної освіти 80

Микола Рогоза, Василь Перебийніс

Причинно-наслідкові зв'язки післявоєнного відновлення економіки та підготовки фахівців з вищою освітою: загрози, ризики, наслідки 83

Віктор Стрельніков

Шляхи удосконалення підвищення кваліфікації педагогічних працівників у закладі неперервної освіти 87

Геннадій Аванесян, Анна-Марія Дерюга

Принцип соціальної справедливості як основа податкової системи 90

Юлія Калюжна

Геополітика продовольчої безпеки у вимірі російсько-української війни 93

Михайло Коваленко, Ольга Андріянова, Андрій Артем'єв

Археологічні дослідження населення Полтави в різні історичні епохи в контексті історико-культурних практик 96

Алла Кравченко, Ірина Протопопова

Проблемні аспекти міжнародного усиновлення дітей в Україні 98

Інна Пивовар

Роз'яснення щодо реалізації права людини на звернення в умовах воєнного стану 101

Сергій Приходько, Дмитро Бублик

Особливості української моделі децентралізації влади 103

Андрій Шабалін

Застосування цифрових технологій у цивільному судочинстві США 105

Віталій Сальніков Особливості у цивілізаційному розвитку України та Росії як складовий фактор шляху України до перемоги: історичний контекст	108
Наталія Вернігорова Розвиток парків приморських міст у післявоєнний період на прикладі Одещини	111
Володимир Філонченко Дослідження Гришківського городища в контексті сучасних українських культурно-археологічних практик	114
Володимир Коваленко Співпраця України з міжнародним кримінальним судом	117
Ірина Леонтєва Використання соціальних мереж у професійній діяльності педагога закладу професійної освіти	118
Іван Лісний Сучасні глобалізаційні процеси у міжнародному приватному праві	120
Вікторія Орел Вплив штучного інтелекту на практичну діяльність правників	122
Дмитро Піддубний Застосування медіації у публічно-правових спорах	124
Юлія Снітко Застосування інформаційних технологій в управлінні фінансовою безпекою підприємств	127
Юлія Снітко, Крістіна Шурубін Застосування інформаційних технологій в ЗМІ під час воєнного стану	129
Дмитро Стрілко Прогалини в законодавстві та засоби їх усунення	130
Світлана Товста, Анна Кузьменко Точка неповернення: як війна вплинула на політичні, правові та державотворчі процеси в Україні	132
Олексій Штена Інституалізація демократизму як європейської цінності та інструменту трансформації української правової ментальності	135
Іван Зекунов Можливі шляхи післявоєнного відновлення соціально-економічного життя з оглядом на історичний досвід з новітньої історії України	137
Денис Позов Медіація як позасудова форма захисту прав громадян	140
Яна Андрейко Окремі теоретичні аспекти доказування у цивільному процесі	143
Роман Артеменко Правове забезпечення громадян під час воєнного стану	144
Анастасія Бабич, Тетяна Білан Проблеми міжнародно-правової відповідальності міжнародних організацій за неправомірне застосування сили	146

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ПРАКТИЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВНИКІВ

Вікторія Орел,

*старший викладач закладу вищої освіти,
Полтавський університет економіки і торгівлі*

Штучний інтелект (далі – ШІ) стає загальноприйнятою технологією, яка допомагає нам легше та зручніше орієнтуватися в особистому та професійному житті. Окрім того, сьогодні технології на основі ШІ є невід’ємною частиною широкого спектру продуктів і послуг у різних галузях (наприклад, охорона здоров’я, фінансові послуги, біологія, роздрібна торгівля та виробництво) та здатні швидко змінювати спосіб роботи.

Практикуючі юристи, науковці та студенти-правники одногласно стверджують, що використання ШІ може спричинити кардинальні зміни в юридичній галузі, а також революцію в наданні відповідних послуг.

На відміну від промислової революції, зосередженій на автоматизації фізичної праці та заміні м’язів гідравлічними поршнями та дизельними двигунами, революція на основі ШІ спрямована на автоматизацію розумових завдань. Дозволяючи комп’ютерним системам аналізувати величезну кількість даних, розпізнавати закономірності, автономно виконувати завдання та вчитися на досвіді, ці технології змінюють спосіб використання та взаємодії людей із машинами, надаючи вигоду від їхньої неймовірної потужності та швидкості обробки.

Різниця в поглядах на революцію на основі ШІ полягає в тому, що одні побоюються настання нової епохи в юридичній галузі, наголошуючи на ризиках використання ШІ, а інші починають активно впроваджувати технології на основі ШІ в юридичну практичну діяльність.

Правники мають справу з великим обсягом, різноманітністю, швидкістю та складністю даних. Юридичний ШІ, такий як візуалізація даних, активне навчання, аналіз настроїв і моделі штучного інтелекту, пропонують інструменти для вирішення цих проблем, але найкраще працюють у досвідчених і творчих руках [1].

Можемо констатувати значний вплив ШІ на юридичну практику, його використання призвело до створення роботів-консультантів, електронних судів та інших технологічних рішень [2]. Відзначимо, що ШІ вже функціонує в судових системах Сполучених Штатів Америки та Китайської Народної Республіки: здійснює аналіз великих обсягів юридичних даних для виявлення прецедентів, надає можливість оптимізувати судові процеси та допомагає суддям прогнозувати тривалість покарання, відслідковувати рецидив злочинів тощо.

Окрім змін у роботі судової системи, ШІ впливає на роботу адвокатів, він уже використовується для складання та перегляду контрактів, пошуку відповідних документів у процесі відкриття та проведення юридичних досліджень.

ШІ також почав впливати на роботу юридичних фірм, адже він забезпечує суттєву ефективність і економію коштів, автоматизує рутинні завдання, такі як юридичні дослідження та аналіз, керування документами та виставлення рахунків [3].

Незважаючи на зазначені вище переваги використання ШІ, існують певні проблеми щодо його застосування в правовій системі.

По-перше, ШІ має схильність вигадувати переконливі відповіді або «галюцинувати». Це досить проблематично в пошуку, але в правовій сфері різниця між успіхом і невдачею може бути серйозною та дорогою. Тому першим правилом використання ШІ є перевірка всього, що надходить із системи [4].

По-друге, ШІ може використовувати некоректні дані, що призводить до прийняття ним несправедливих рішень. На відміну від зміни клімату та пандемії Covid, ШІ невидимий, однак його наслідки відчуються по-різному, головне в расових і гендерних дискурсах, в його наслідках для рівності та справедливого правосуддя.

По-третє, використання ШІ спричиняє етичні проблеми, які виникають через автономні системи, такі як конфіденційність даних, прозорість, справедливність алгоритмів і упередженість.

Дані, надіслані в ШІ, можуть стати частиною моделі даних і/або навчальних даних, і це, скоріш за все, порушить зобов'язання щодо конфіденційності захисту персональних даних клієнтів і окремих осіб. До того ж, системи штучного інтелекту вразливі до агресивної хакерської атаки.

Зазначимо, що в 2018 році Європейська комісія ухвалила Етичну хартію про використання ШІ в судових системах.

Отже, поки що зарано оцінювати довгостроковий вплив ШІ на юридичну практичну діяльність. Однак його здатність автоматизувати розумові завдання, оптимізувати деякі робочі процеси вже сьогодні допомагає юристам у всьому світі стати більш ефективними, прибутковими та орієнтованими на клієнта, а також сприяють розширенню доступу до правосуддя. Викликом є те, що деякі люди можуть не приймати інноваційні технології, що має свої коріння у попередніх історичних подіях. Прикладом такого явища є рух луддизму, що виник у ХІХ столітті в Англії в ході промислової революції, коли робітники фабрик виступали проти машин, які заміняли їх робочі місця. Однак, юриспруденція є прикладом того, що ШІ, незважаючи на свої можливості, не здатний повністю замінити людину.

Список використаних джерел:

1. Anthony E. Davis. The Future of Law Firms (and Lawyers) in the Age of Artificial Intelligence. THE AMERICAN BAR ASSOCIATION: веб-сайт. URL: https://www.americanbar.org/groups/professional_responsibility/publications/professional_lawyer/27/1/the-future-law-firms-and-lawyers-the-age-artificial-intelligence/ (дата звернення: 11.05.2023).
2. Bhavana Sharma. Impact of Artificial Intelligence on the Legal Industry: Advantages, Challenges, and Ethical Implications. *BioGecko*. Vol 12 Issue 01 2023. P. 2827. URL: https://biogecko.co.nz/admin/uploads/12222_Biogeckoajournalfornewzealandherpetology_11-51-51.pdf.
3. Josh Kern. AI in Law: Transforming Legal Practices. Clio: веб-сайт. URL: <https://www.clio.com/blog/lawyer-ai/> (дата звернення: 11.05.2023).
4. Steve Lohr. A.I. Is Coming for Lawyers, Again. The New York Times: веб-сайт. URL: <https://www.nytimes.com/2023/04/10/technology/ai-is-coming-for-lawyers-again.html> (дата звернення: 11.05.2023).

Наукове видання

**ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
ВИКЛИК ГЛОБАЛЬНОГО СВІТУ**

**Збірник матеріалів
VII Міжнародної науково-практичної конференції
17-18 травня 2023 р., м. Полтава**

Відповідальний редактор – *Руслан Басенко*
Комп'ютерний набір – *автори рукописів*
Технічне редагування та верстка – *Ася Андрусова*

Електронне видання
Підписано до оприлюднення 19.06.2023 р.
Формат 60x84/16. Гарнітура Georgia
Ум. друк. арк. 27,3